

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Pilsoniskās sabiedrības organizāciju tīklu izveide Melnās jūras reģionā"

(2009/C 27/29)

Eiropas Komisijas ārējo attiecību un kaimiņattiecību politikas komisāre *Benita Ferrero-Waldner* kdze saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 262. pantu 2007. gada 15. jūlija vēstulē lūdza Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju sagatavot izpētes atzinumu par tematu

"Pilsoniskās sabiedrības organizāciju tīklu izveide Melnās jūras reģionā".

Par Komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Ārējo attiecību specializētā nodaļa savu atzinumu pieņēma 2008. gada 12. jūnijā. Ziņotājs — *Manoliu* kgs. Līdzziņotājs — *Mítov* kgs.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 446. plenārajā sesijā, kas notika 2008. gada 9. un 10. jūlijā (9. jūlija sēdē), ar 143 balsīm par, 1 balsīm pret un 4 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. Melnās jūras reģiona sinerģija ir veidota tā, lai politisko uzmanību vērstu uz reģionu un izmantotu jaunās iespējas, kas iegūtas līdz ar Rumānijas un Bulgārijas iestāšanos ES. Melnās jūras reģiona sinerģija ir orientēta uz piecām jomām: laba pārvaldība, transports, enerģētika, vide un cīņa pret pārrobežu noziedzību.

1.2. Melnās jūras reģiona sinerģijai būtu arī jāpopularizē Eiropas sociālais modelis, kā arī sociālā un pilsoniskā dialoga princips. Sadarbībā ar attiecīgajām starptautiskajām organizācijām tai būtu arī jārisina nabadzības samazināšanas jautājums Melnās jūras reģionā.

1.3. EESK aicina Melnās jūras reģiona valstu valdības, reģionālās un starptautiskās organizācijas iesaistīt pilsonisko sabiedrību reģionālā līmeņa dialogā un sadarbībā, kā arī pavērt jaunas perspektīvas tādos svarīgos jautājumos kā ilgstoša politiskā stabilitāte, demokrātija, tiesiskums, cilvēktiesības un pamatbrīvības, ekonomikas reformu sekmēšana, attīstība un tirdzniecība, sadarbība transporta, enerģētikas un vides jomā, kā arī cilvēku savstarpējie kontakti.

1.4. EESK uzskata, ka Melnās jūras reģionā ir ievērojamas iespējas, bet arī problēmas, kuru risināšanai nepieciešama koordinēta rīcība reģionālajā līmenī ar pilsoniskās sabiedrības līdzdalību pirmām kārtām tādās svarīgās nozarēs kā enerģētika, transports, vide, mobilitāte un drošība.

1.5. EESK atzinīgi vērtē dažādas privātās un sabiedriskās iniciatīvas, kas izveidotas, lai atbalstītu pilsoniskās sabiedrības un sabiedrisko organizāciju aktīvu līdzdalību reģiona nākotnes veidošanā. EESK īpaši atbalsta pašreizējo pilsoniskās sabiedrības un sociālo organizāciju sadarbības tīklu iekļaušanu Melnās jūras reģiona valstu partnerības un dialoga forumā (Melnās jūras reģiona forums) un Melnās jūras reģiona valstu ekonomiskās sadarbības organizācijā (BSEC).

1.6. EESK atbalsta valstu ESP (ekonomikas un sociālās padomju) un trīspusējo komisiju veidošanu un nostiprināšanu visās Melnās jūras reģiona valstīs, kā arī trīspusējo struktūru reģionālās sadarbības veidošanu reģionā. Valstīs, kurās nav ESP, sociālos partnerus būtu jāaicina iesaistīties konsultāciju procesā un valsts ESP izveidē.

1.7. EESK aicina veikt vispusīgu pētījumu par pilsoniskās sabiedrības un sociālo partneru situāciju Melnās jūras reģiona valstīs.

1.8. EESK un ILO 2008. gada novembrī organizēs kopīgu konferenci "Reģionālā tīkla veidošana un sociālā dialoga veicināšana", kurā apspriedīs pilsoniskās sabiedrības organizāciju nozīmi Melnās jūras reģiona valstīs. Konferencē piedalīsies ieinteresētie reģiona pārstāvji, un tajā turpinās izskatīt izpētes atzinumā minētos jautājumus.

2. Ievads

2.1. Komiteja ir gandarīta par to, ka Eiropas komisāre *Benita Ferrero-Waldner* kdze, kas atbild par ārējām attiecībām un Eiropas kaimiņattiecību politiku, ir pieprasījusi izstrādāt izpētes atzinumu par Melnās jūras reģiona sinerģiju. Komisiju īpaši interesē novērtējums par to, kā pilsoniskās sabiedrības organizācijas varētu labāk iesaistīt Komisijas paziņojuma Padomei un Eiropas Parlamentam "Melnās jūras reģiona sinerģija — jauna reģionālās sadarbības iniciatīva" (COM(2007) 160 galīgā redakcija) īstenošanā.

2.2. EESK atzinīgi vērtē ES 27 dalībvalstu ārlietu ministru pirmo kopīgo tikšanos ar kolēģiem no Melnās jūras reģiona valstīm 2008. gada 14. februārī Kijevā. EESK dalība šajā sanāksmē novērotāja statusā bija nozīmīgs solis, lai īstenotu Melnās jūras reģiona sadarbības stratēģiju.

2.3. Integrēta attīstība Melnās jūras reģionā

2.3.1. Melnās jūras reģions⁽¹⁾ ir resursiem bagāta ģeogrāfiska teritorija, kas atrodas stratēģiskā Eiropas, Vidusāzijas un Vidējo Austrumu krustpunktā. Vairāk nekā jebkad agrāk pie Melnās jūras⁽²⁾ esošo Eiropas Savienības kaimiņvalstu labklājība, stabilitāte un drošība ES šķiet stratēģiski svarīga un pieprasa tūlītēju rīcību. Melnās jūras reģions ir tirgus ar lielu attīstības potenciālu, tas aptver gandrīz 200 miljonus iedzīvotāju, tas ir enerģētiskas un transporta plūsmas centrs, teritorija, kur saplūst dažādas kultūras un kurā pastāv arī neatrisināti konflikti.

2.3.2. Šajā sakarā liela nozīme ir trim ES politikas jomām: pirmspievienošanās process Turcijas gadījumā, Eiropas kaimiņattiecību politika (EKP) ar pieciem EKP austrumu partneriem (Ukraina, Moldovas Republika, Gruzija, Armēnija, Azerbaidžāna), kas aktīvi piedalās arī Melnās jūras reģiona valstu sadarbībā, un stratēģiskā partnerība ar Krievijas Federāciju, pamatojoties uz četru kopējo telpu koncepciju.

2.3.3. EESK atbalsta Komisijas ieguldījumu visa veida iniciatīvās reģionam svarīgās jomās: cilvēktiesības un personīgā brīvība, tiesiskums, sadarbība tieslietās, brīvība un drošība, tirdzniecības un ekonomikas integrācija un normatīvā konverģence, transports, jūrniecības politika, enerģētika, vides, informācijas sabiedrība, nodarbinātība, sociālā politika un vienlīdzīgas iespējas, cilvēkkapitāls, izglītības un sabiedrības veselība.

2.3.4. EESK uzskata, ka Melnās jūras reģionā ir ievērojamas iespējas, bet arī problēmas, kuru risināšanai nepieciešama koordinēta rīcība reģionālajā līmenī, jo īpaši tādās svarīgās nozarēs kā enerģētika, transports, vide, mobilitāte un drošība.

2.3.5. EESK uzskata, ka Melnās jūras reģionālo organizāciju un sadarbības iniciatīvu dažādās formas, pieejas un politikas liecina par to, cik plaši Melnās jūras reģionā var definēt sadarbību attīstības veicināšanai un sinerģijas pārvaldību. Pielikumos ir pievienots pārskats par pašreizējām reģionālajām organizācijām, sadarbības iniciatīvām, programmām un politikas analīzes iestādēm.

2.4. ES mērķi Melnās jūras reģionā

2.4.1. Pēdējo 15 gadu laikā Eiropas Savienība ir pielikusi lielas pūles, lai Melnās jūras reģionā sekmētu demokrātijas veidošanu, atbalstītu ekonomikas reformas un sabiedrības attīstību, saglabātu stabilitāti un uzturētu reģionālo sadarbību.

2.4.2. EESK norāda, ka lielāka ES līdzdalība varētu papildināt divpusējos centienus, sekmēt reģionālo sadarbību, nodrošināt lielāku saliedētību un politisko vadību, politisko uzmanību pievērst reģionālajam līmenim, kas ļaus veidot vēlamo stabilitātes, labklājības un sadarbības telpu, kurā iekļauti visi nākamie kaimiņi.

(1) Melnās jūras reģiona rietumdaļā atrodas Grieķija, Bulgārija, Rumānija un Moldovas Republika, ziemeļdaļā — Ukraina un Krievija, austrumdaļā — Gruzija, Armēnija un Azerbaidžāna, bet dienviddaļā — Turcija. Lai gan Armēnija, Azerbaidžāna, Moldovas Republika un Grieķija nav piekrastes valstis, to vēstures, tuvuma un ciešās saites dēļ tās ir reģiona neatņemama daļa.

(2) Pēc Bulgārijas un Rumānijas pievienošanās Eiropas Savienībai Melnā jūra ir kļuvusi par Eiropas ūdeņiem.

2.4.3. EESK uzskata, ka koncepcijai attiecībā uz Melnās jūras reģionu jābūt mērķtiecīgai un tā nav jāizmanto kā alternatīvs risinājums dalībai Eiropas Savienībā, ne arī lai noteiktu ES galējās robežas.

3. Melnās jūras reģiona pilsoniskās sabiedrības organizāciju raksturojums

3.1. Vēsturiskie, politiskie un sociālekonomiskie apstākļi, kā arī pilsoniskās sabiedrības apstākļi desmit Melnās jūras reģiona valstīs ievērojami atšķiras. Padomju laikā sociālie partneri un profesionālā sadarbība valdošās partijas režīma izpratnē bija tikai "transmisijas siksnas". To var uzskatīt par kopīgu iezīmi Melnās jūras reģionā, izņemot Turciju un Grieķiju. Kopš 20. gadsimta deviņdesmito gadu sākuma visas Centrāleiropas un Austrumeiropas valstis strauji iesaistījās politikas un ekonomikas pārmaiņu procesā, kas nopietni ietekmēja arī pilsonisko sabiedrību.

3.2. EESK atbalsta ciešāku ES un Melnās jūras reģiona valstu sadarbību, kuras pamatā būtu abpusēja izpratne par kopīgām vērtībām, pamatbrīvībām, apņēmība veidot atvērtu sabiedrību un dialogu, kurā ņemta vērā pilsoniskās sabiedrības partneru neatkarība.

3.3. EESK uzskata, ka pilsoniskās sabiedrības organizāciju lēnajai attīstībai Melnās jūras reģionā ir šādi iemesli: tieslietu sistēmas vājums un tās atkarība no valdībām (tieslietu sistēma aizstāv galvenokārt varas iestāžu, nevis iedzīvotāju intereses), tas, ka trūkst līdzsvarota varas un atbildības sadalījuma starp centrālajām un vietējām varas iestādēm, valdībām aizvien plašākas pilnvaras sankciju un finanšu jomā, kā arī amatpersonu manipulēšana ar korupcijas un kukuļošanas palīdzību, pilsonisko tiesību un brīvību pārvēršana par fiktīviem priekšstatiem, informācijas publiskās pieejamības ierobežošana, tāpat arī tas, ka valdības uztur šķietamus dialogus ar izraudzītiem tā saucamajiem pilsoniskās sabiedrības pārstāvjiem, ka trūkst juridisku un ekonomisku nosacījumu patiesi neatkarīgu pilsoniskās sabiedrības organizāciju atbalstam un ka pilsoniskās sabiedrības organizācijas balstās uz starptautisko organizāciju vai uzņēmumu finanšu atbalstu, kā arī vāja demokrātijas kultūras attīstība.

3.4. Jāveic vispusīgs un salīdzinošs pētījums par pilsoniskās sabiedrības organizāciju situāciju Melnās jūras reģionā. Minētajā pētījumā jāizskata problēmas, ko rada pašreizējā situācija reģionā, jāpievērš uzmanība pašreizējām pilsoniskās sabiedrības organizāciju iespējām, kā arī reģionālā tīkla nozīmei, un jāanalizē jaunās iniciatīvas, kas paredzētas organizētai pilsoniskajai sabiedrībai reģionālajā un Eiropas līmenī. Pētījumā būtu jāanalizē arī biedrošanās brīvība, reģistrācijas un finanšu noteikumi un procedūras, vārda brīvība un trīspusējo konsultāciju norise.

4. Pilsoniskās sabiedrības organizāciju tīkli Melnās jūras reģionā

4.1. EESK norāda, ka pilsoniskās sabiedrības un sabiedrisko organizāciju atbildība ir lemt par to, kā tās vēlas organizēt savu darbību valsts, reģionālajā un starptautiskajā līmenī.

4.2. EESK atbalsta Komisijas ierosinājumu neveidot jaunu reģionālo struktūru pilsoniskās sabiedrības organizācijām un aicina vairāk ņemt vērā pilsoniskās sabiedrības lomu pašreizējos tīklos, kā arī aicina pilsoniskās sabiedrības organizācijas piedalīties reģionālajos un starptautiskajos tīklos.

4.3. EESK uzskata, ka reģionālajā mērogā izveidotajiem pilsoniskās sabiedrības un sabiedrisko organizāciju tīkliem jāveido ciešāka sadarbība ar Melnās jūras reģiona valstu ekonomiskās sadarbības organizāciju (BSEC), kas ir ekonomiskās sadarbības pamats reģionā un visattīstītākā starpvaldību organizācija Melnās jūras reģionā. EESK uzskata, ka varētu būt noderīgi par BSEC politiskās orientācijas un pasākumu galveno aspektu noteikt efektīvu partnerību ar pilsoniskās sadarbības organizācijām.

4.4. EESK uzskata, ka Melnās jūras reģiona forums, ņemot vērā tā pieredzi sapulcēt kopā reģiona NVO un atvieglot valsts un nevalstisko organizāciju mijiedarbību, varētu kļūt par atklāta valdību un organizētas pilsoniskās sabiedrības dialoga pamatu. Forumu 2006. gadā izveidoja vairāku Melnās jūras reģiona valstu vadītāji. To nav paredzēts veidot par pastāvīgu struktūru, un tas nedublē jau esošo reģiona sadarbības mehānismu darbību.

4.5. EESK uzskata, ka pilsoniskās sabiedrības tīkliem būtu jāizvirza par prioritārām šādas sadarbības jomas: kopīgu interešu noteikšana, vidēja termiņa un ilgtermiņa stratēģijas formulēšana, lai sekmētu pilsoniskās sabiedrības darbību, kā arī lielākas sinerģijas veidošana pilsoniskās sabiedrības organizāciju vidū, lai radītu priekšnoteikumus veiksmīgai reģionālās sadarbības projektu norisei, tāpat arī pašreizējo instrumentu novērtējums, valsts un reģiona veikspējas novērtējums, svarīgāko prasību noteikšana un proaktīva sagatavošanās nākotnei.

4.6. Izveidotajiem organizētas pilsoniskās sabiedrības un sabiedrisko organizāciju tīkliem jābūt pieejamiem katrai ieinteresētai pilsoniskās sabiedrības organizācijai Melnās jūras reģionā.

5. Ekonomikas un sociālo lietu padomes Melnās jūras reģionā

5.1. EESK sadarbojas ar trim Melnās jūras reģiona valstu ekonomikas un sociālo lietu padomēm un divām līdzīgām iestādēm (sīkāka informācija pieejama II pielikumā), kas aktīvi darbojas arī Starptautiskajā Ekonomikas un sociālo lietu padomju un tām līdzīgu iestāžu apvienībā (AICESIS):

— Bulgārijā — Ekonomikas un sociālo lietu padome;

— Grieķijā — Ekonomikas un sociālo lietu komiteja;

— Rumānijā — Ekonomikas un sociālo lietu padome;

— Krievijā — Pilsoniskā palāta;

— Ukrainā — Valsts sociālo un ekonomikas lietu trīspusējā padome.

5.2. EESK kopā ar Krievijas Pilsonisko palātu ir parakstījuši saprašanās memorandu. Paredzēts pastiprināt arī sadarbību ar Ukrainas Ekonomikas un sociālo lietu trīspusējo padomi. Krievijā ir izveidota arī trīspusējā komisija, ar kuru EESK būtu jāuzsāk dialogs.

5.3. EESK ar apvienotās konsultatīvās komitejas starpniecību sadarbojas ar Turciju. EESK atbalsta pašreizējo Turcijas Ekonomikas un sociālo lietu padomes reformu, kas paredzēta, lai izveidotu labi strukturētu iestādi, kas varētu piedalīties starptautiskajos ESP tīklos.

5.4. Moldovā Republikā, pamatojoties uz likumu par darba koplīgumu, ir izveidota trīspusēja struktūrvienība, proti, Valsts komisija konsultāciju un darba koplīguma jautājumos. Minēto komisiju vada pirmais ministru prezidenta vietnieks un sekretariāta uzdevumus pilda Ekonomikas un tirdzniecības ministrija, kas nodarbojas arī ar darba jautājumiem. Gruzijā pašlaik arī veido Ekonomikas un sociālo lietu padomi, taču EESK pašlaik nesadarbojas ar minētajām iestādēm.

5.5. Valstīs, kurās nav ESP, sociālos partnerus būtu jāaicina iesaistīties konsultāciju procesā un valsts ESP izveidē.

5.6. Būtu jāveicina reģionālās sadarbības nostiprināšana un EESK un Melnās jūras reģiona valstu ESP starptautiskā sadarbība. Ilgtermiņā EESK varētu sniegt ieguldījumu, lai izveidotu pašreizējo un topošo ekonomikas un sociālo lietu padomju tīklu, kā arī citas trīspusējās iestādes reģionā.

6. Pilsoniskās sabiedrības līdzdalība valsts, reģionālās un starptautiskās politikas veidošanā

6.1. Pilsoniskās sabiedrības attīstība ļauj pavērt gluži jaunu perspektīvu būtiskos jautājumos, tādēļ EESK aicina Melnās jūras reģiona valdības, kā arī reģionālās un starptautiskās organizācijas efektīvāk iesaistīt pilsonisko sabiedrību reģionālajā dialogā. EESK uzskata, ka galvenā uzmanība dialogā un sadarbībā būtu jāpievērš šādām četrām jomām:

— ilgstoša politiskā stabilitāte, demokrātija, tiesiskums, cilvēktiesības un pamatbrīvības;

— ekonomikas reformu, attīstības un tirdzniecības veicināšana;

— sadarbība transporta, enerģētikas un vides jomā;

— cilvēku savstarpējie kontakti.

6.2. Ilgstoša politiskā stabilitāte, demokrātija, tiesiskums, cilvēktiesības un pamatbrīvības

6.2.1. EESK aicina Komisiju pilnībā izmantot Melnās jūras reģiona sinerģiju un Eiropas demokrātijas un cilvēktiesību instrumentu, lai veicinātu pilsoniskās sabiedrības organizāciju sadarbību pārrobežu un reģionālajā mērogā. EESK uzsver to, cik svarīgs ir starpkultūru dialogs, lai risinātu konfliktus, veidotu ilgstošas demokrātijas un tiesiskuma telpu un labu pārvaldību vietējā un reģionālajā līmenī.

6.2.2. Cilvēktiesību un pamatbrīvību, tajā skaitā sociālo partneru un pilsoniskās sabiedrības organizāciju neatkarības, kā arī preses brīvības respektēšana ir svarīgākais ES ārpolitikas aspekts divpusējās attiecībās un reģionālajā koncepcijā.

6.2.3. Melnās jūras reģiona sinerģijai būtu arī jāpopularizē Eiropas sociālais modelis, kas ir sociālā un pilsoniskā dialoga pamats. Sadarbībā ar attiecīgajām starptautiskajām organizācijām, jo īpaši Pasaules Banku un ILO, tai būtu arī jārisina nabadzības samazināšanas jautājums Melnās jūras reģionā.

6.3. Ekonomikas reformu, attīstības un tirdzniecības veicināšana

6.3.1. Melnās jūras reģionā pēdējo desmit gadu laikā ir notikušas ievērojamas politiskas, institucionālas, makroekonomikas un tiesiskās reformas. Reģiona valstu tautsaimniecības būtiski atšķiras ražošanas faktoru, dabas resursu pieejamības, ražošanas jaudas un tirgus izmēru ziņā. Melnās jūras reģiona valstīs atšķiras attīstības līmenis, reformu īstenošanas stāvoklis, ekonomikas un sociālā līdzsvara pakāpe, kā arī spēja segt iedzīvotāju pamatvajadzības. Reģiona valstīs jārisina ēnu ekonomikas, korupcijas, migrācijas un nabadzības jautājums.

6.3.2. Melnās jūras reģiona valstīs pašlaik ļoti dinamiski attīstās privātais sektors. Tas ir svarīgs ekonomikas konkurētspējas un tās ilgtermiņa izaugsmes potenciāla faktors. Jāveicina atbalsts maziem un vidējiem uzņēmumiem, lai tādējādi sekmētu ekonomikas un sociālo līdzsvaru.

6.3.3. EESK uzskata, ka ekonomikas ilgtermiņa stabilitāte Melnās jūras reģionā ir tieši saistīta ar vides stāvokli, aizvien negatīvākiem ārējiem faktoriem, sabiedriskās atbildības jautājumiem, kopējo sociālo standartu ievērošanu un pieaugošu ekoloģiskās atbildības izjūtu. EESK uzsver, cik svarīgi ir uzlabot visiem iedzīvotājiem pieejamus sociālos, izglītības un kultūras pakalpojumus, lai cīnītos pret nabadzību un nevienlīdzību.

6.3.4. EESK uzsver, ka jāuzlabo apstākļi ieguldījumu veicināšanai, lai veicinātu tirgus ekonomikas reformas, sekmētu

liberalizācijas pasākumus un saskaņā ar PTO principiem atbalstītu brīvās tirdzniecības zonas izveidi Melnās jūras reģionā. Tehniskā inovācija varētu pavērt jaunas iespējas starptautiskai sadarbībai, ārvalstu ieguldījumiem un pakalpojumu radīšanai.

6.4. Sadarbība transporta, enerģētikas un vides jomā

6.4.1. EESK uzskata, ka Melnās jūras reģions ir ģeopolitiski un stratēģiski svarīga teritorija, kas ir ražošanas un tranzīta reģions, lai dažādotu enerģijas piegādi Eiropas Savienībai. EESK atbalsta piegādes dažādošanas veicināšanu, t.i., atbalsta turpināšanu, lai projektētu un radītu jaunu, perspektīvu un drošu infrastruktūru, transporta koridorus un ceļus, kā arī atrastu piegādātājus.

6.4.2. Naftas un gāzes cenu paaugstināšanās, aizvien lielāka ES atkarība no dažiem ārējiem piegādātājiem un globālā sasilšana rada bažas arī Melnās jūras reģionā. ES ir uzsākusi debates par to, ka ir vajadzīga Eiropas enerģētikas politika, lai nodrošinātu ilgtspējīgu attīstību, konkurētspēju un piegādes drošību (?). EESK apzinās, ka enerģijas cenu paaugstināšanās var būtiski ietekmēt ekonomikas un sociālo līdzsvaru reģiona valstīs.

6.4.3. Ar jauno piegādes ceļu, piemēram, enerģijas koridoru caur Kaspijas un Melno jūru (*) un Nabuko cauruļvadu (†) (projekts cauruļvadam, kas stiepsies 3400 kilometru garumā un piegādās 31 miljardu kubiktonnu dabasgāzes gadā), kā arī INOGATE un TRACECA projektu, starpniecību būtu jārada atbilstīga struktūra, lai varētu izveidot konkurētspējīgu enerģijas tirgu. Krievija ir ierosinājusi veidot *South Stream* cauruļvadu, kas sākas Krievijā, ceļu turpina zem Melnās jūras, caur Balkāniem un Centrāleiropu, un *Nord Stream* cauruļvadu Baltijas jūrā.

6.4.4. Ja runa ir par efektīvu ārpolitiku attiecībā uz iespējamem jauniem enerģijas koridoriem, kas ļautu piegādāt naftu un gāzi no Melnās jūras un Kaspijas jūras reģioniem, EESK uzsver, ka būtu jāsniedz atbalsts Azerbaidžānai, lai tā varētu kļūt patiesi neatkarīga kā enerģijas piegādātāja, palīdzot attīstīt valsts naftas un gāzes rūpniecību, un atbalsts Gruzijai, Moldovas Republikai, Rumānijai un Ukrainai kā svarīgām valstīm, lai nodrošinātu Eiropas telpā jaunus enerģijas tranzīta koridorus. Jāņem vērā, ka Krievija arī ir interesētā puse šajā procesā. EESK uzskata, ka jāsniedz pilnīgs atbalsts Eiropas uzņēmumiem, kas Austrumeiropā un Vidusāzijā piedalās naftas un gāzes ieguvē un cauruļvadu celtniecībā. ES būtu jācenšas arī sekmēt Turcijas kā stabilitātes faktora nozīmi reģionā.

(*) Eiropadome 2007. gada 8. un 9. marta sanāksmē atbalstīja ideju par Eiropas enerģētikas politiku. Tādēļ tika izstrādāts divu gadu rīcības plāns (2007.–2009. gadam).

(†) Projektu kavē loģistikas problēmas, domstarpības par finansējumu un politiskās gribas trūkums.

(‡) Koridorā ietilpst jau īstenoti projekti, piemēram, Baku-Tbilisi-Ceyhan naftas cauruļvads, kā arī enerģētikas infrastruktūra, kas šobrīd tiek apspriesta vai veidota, piemēram, Brody-Odesas cauruļvads un Plock, Constanta-Omisalj-Trieste, Burgas-Vlore un Burgas-Alexandroupolis naftas cauruļvadu paplašinājumi.

6.4.5. EESK uzskata, ka ES sadarbības un tehniskā atbalsta programmās kā svarīga prioritāte jāiekļauj enerģijas taupīšanas pasākumi Melnās jūras reģionā. Izmantojot programmas enerģijas jomā, būtu jāsekmē enerģijas taupīšana, izmaksu pazemināšana un piesārņojuma samazināšana.

6.5. Cilvēku savstarpējie kontakti

6.5.1. EESK atzinīgi vērtē topošo programmu par pārrobežu sadarbību Melnās jūras reģionā —programma, ko izstrādā, pamatojoties uz Eiropas kaimiņattiecību politikas finanšu instrumentu (EKP 2007.–2013. gadam), — un uzsver to, cik svarīgi ir popularizēt iedzīvotāju, jo īpaši jauno paaudžu, savstarpējos kontaktus Melnās jūras reģiona valstīs.

6.5.2. EESK atbalsta turpmāku sadarbības attīstību, lai sekmētu savstarpējo sapratni un ekonomikas, sociālo un kultūras kontaktu veidošanu, kā arī veicinātu cilvēku savstarpējo

komunikāciju, kas ļauj nostiprināt ilgstošu izaugsmi, labklājību, stabilitāti un drošību Melnās jūras reģionā.

6.5.3. EESK uzsver, ka jāveic efektīvi vīzu piešķiršanas un atpakaļuzņemšanas nolīgumu vienkāršošanas pasākumi, kas ļautu atvieglot skolēnu un jauniešu apmaiņu, uzņēmumu sadarbību, pētnieku mobilitāti aizvien lielākas pētnieku sadarbības ietvaros, reģionālo un vietējo pašvaldību, NVO un kultūras grupu kontaktus.

6.5.4. Cilvēku savstarpējie kontakti var veicināt sadarbību izglītības, apmācības un pētniecības jomā un vērš uzmanību uz to, cik liela nozīme ir starpkultūru dialoga veidošanai, izmantojot pieejamās ES programmas ⁽⁶⁾. Būtu aktīvi jāveicina uzņēmumu savstarpējo kontaktu un darba devēju organizāciju sadarbības veidošana, lai rastos ciešākas saites un notiktu pieredzes un darbības standartu apmaiņa.

Briselē, 2008. gada 9. jūlijā

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas

priekšsēdētājs

Dimitris DIMITRIADIS

⁽⁶⁾ *Tempus, Erasmus Mundus, Septītā pētniecības pamatprogramma, programma par pārrobežu sadarbību Melnās jūras reģiona valstīs.*

I PIELIKUMS

Pārskats par reģionālo sadarbību Melnās jūras reģionā

1. Organizācijas ir iedalītas četrās kategorijās, turklāt ir norādītas to dalībvalstis un reģionālās sadarbības mērķi.
 - 1.1. Pirmā kategorija — institucionalizētas un labi strukturētas organizācijas.
 - **Melnās jūras reģiona valstu ekonomiskās sadarbības organizācija** — **BSEC** (Albānija, Armēnija, Azerbaidžāna, Bulgārija, Grieķija, Gruzija, Krievija, Moldovas Republika, Rumānija, Serbija, Turcija, Ukraina, 13 novērotājvalstis, tostarp ES un ASV) īsteno daudzpusējas politiskas un ekonomiskas iniciatīvas, kuru mērķis ir dalībvalstu mijiedarbības veicināšana.
 - **Melnās jūras reģiona uzdevumu organizācija** — **Melnās jūras reģiona komisija** (Bulgārija, Gruzija, Krievija, Rumānija, Turcija un Ukraina), kuras mērķis ir aizsargāt Melno jūru no piesārņojuma, kā arī īstenot Bukarestes konvenciju un stratēģisko rīcības plānu attiecībā uz Melno jūru.
 - **Demokrātiskas un ekonomiskās attīstības organizācija** — **GUAM** (Azerbaidžāna, Gruzija, Moldovas Republika un Ukraina), kuras mērķis ir izveidot Eiropas un Āzijas transporta koridoru caur Kaukāzu un radīt kopēju integrācijas un drošības telpu GUAM reģionā.
 - **Melnās jūras reģiona flotes sadarbības darba grupa** — **BLACKSEAFOR** (Bulgārija, Gruzija, Krievija, Rumānija, Turcija un Ukraina) veicina savstarpējas uzticības un stabilitātes nostiprināšanu reģionā, uzlabojot sadarbību un jūras spēku sadarbību.
 - **Neatkarīgo valstu savienība** — **NVS** (Armēnija, Azerbaidžāna, Baltkrievija, Gruzija, Kazahstāna, Kirgizstāna, Krievija, Moldovas Republika, Tadžikistāna, Ukraina un Uzbekistāna. Turkmenistāna ir asociēta dalībvalsts). NVS cenšas radīt kopīgu ekonomikas telpu, kuras pamatā būtu brīvas preču, pakalpojumu, darba ņēmēju un kapitāla pārvietošanās principi.
 - **Melnās jūras un Kaspijas jūras reģiona uzņēmumu konfederāciju savienība** — **UBCCE** (pārstāvji no privātā sektora rūpniecības un darba devēju organizācijām no Albānijas, Austrijas, Azerbaidžānas, Bijušās Dienvidslāvijas Maķedonijas Republikas, Bosnijas un Hercegovinas, Bulgārijas, Grieķijas, Gruzijas, Irānas, Kazahstānas, Krievijas, Rumānijas, Serbijas un Turcijas), kuras mērķis ir pieņemt pasākumus, kas sekmētu tirgus ekonomikas darbību un veicinātu konkurētspējīgas vides izveidi, tādējādi atbalstot ilgtspējīgu izaugsmi Melnās jūras un Kaspijas jūras reģionā.
 - 1.2. Otrā kategorija — forumi bez oficiālas lēmumu pieņemšanas struktūras.
 - **Melnās jūras reģiona valstu partnerības un dialoga forums** ⁽¹⁾ — **Melnās jūras reģiona forums** (Armēnija, Azerbaidžāna, Bulgārija, Grieķija, Gruzija, Moldovas Republika, Rumānija, Turcija un Ukraina) ir sadarbības un saistību forums, lai attīstītu jaunu reģionālo stratēģiju un kopīgu koncepciju.
 - **ES un austrumu kaimiņvalstu parlamentārā asambleja (EURO-NEST)**. Eiropas Parlaments 2007. gada novembrī nolēma izveidot EP kopīgu daudzpusējo forumu, kurā piedalītos pārstāvji ar Ukrainas, Moldovas Republikas, Armēnijas, Gruzijas un Azerbaidžānas parlamenta, kā arī novērotāji no Baltkrievijas, kuri atbalsta demokrātiju.
 - **Demokrātiskas izvēles kopiena** — **DIC** (locekles ir Bijuši Dienvidslāvijas Maķedonijas Republika, Gruzija, Igauņa, Latvija, Lietuva, Krievija, Moldovas Republika, Rumānija, Slovēnija un Ukraina, dalībnieces ir Azerbaidžāna, Bulgārija, Čehijas Republika, Polija un Ungārija. Novērotāju statusā ir ASV, ES, Eiropas Padome un EDSO), kuras mērķis ir panākt augstākus ilgtspējīgas attīstības standartus, sekmējot reģionālu sadarbību, popularizējot demokrātiju un aizsargājot cilvēktiesības.
 - **Melnās jūras reģiona NVO tīkls** — **BSNN** (apvienība, kurā ir 60 NVO no Bulgārijas, Gruzijas, Krievijas, Rumānijas, Turcijas un Ukrainas) ir pilsoniskās sabiedrības organizācija, kuras mērķis ir vides aizsardzība, demokrātijas vērtību popularizēšana un ilgtspējīga attīstība reģionā.
 - **Baku iniciatīva** ⁽²⁾ (partnervalstis ir Armēnija, Azerbaidžāna, Baltkrievija, Gruzija, Irāna, Kazahstāna, Kirgizstāna, Moldovas Republika, Ukraina, Uzbekistāna, Tadžikistāna, Turcija, Turkmenistāna. Novērotājas statusā ir Krievija. ES pārstāvji: Transporta un enerģētikas ĢD, Ārējo attiecību ĢD, *EuropAid* sadarbības birojs), kuras mērķis ir Melnās jūras un Kaspijas jūras reģionu energoresursu tirgus progresīva integrēšana ES tirgū.

⁽¹⁾ Foruma izveide ir Rumānijas iniciatīva.

⁽²⁾ Saistīta ar sadarbības programmu *INOGATE*.

1.3. Trešā kategorija — programmas, ko lielākoties izstrādājusi ES.

- **Starptautisku naftas un gāzes transportu Eiropai — INOGATE** (Bulgārija, Gruzija, Moldovas Republika, Rumānija, Turcija, Ukraina un 15 citas valstis) ir starptautiska sadarbības programma, kas veicina cauruļvadu sistēmu reģionālo integrāciju un atvieglo naftas un gāzes transportēšanu.
- **Transporta koridors Eiropa—Kaukāzs—Āzija (TRACECA)** (Armēnija, Azerbaidžāna, Bulgārija, Gruzija, Moldovas Republika, Kazahstāna, Kirgizstāna, Rumānija, Tadžikistāna, Turcija, Ukraina, Uzbekistāna, Turkmenistāna). Programmas mērķis ir uzlabot tirdzniecību un transportēšanu Eiropas—Kaukāza—Āzijas koridorā.
- **Donavas un Melnās jūras darba grupa — DABLAS** (Bulgārija, Gruzija, Moldovas Republika, Krievija, Rumānija, Turcija, Ukraina un vēl deviņas valstis, kā arī Starptautiskā Donavas upes aizsardzības komisija (ICPDR) (darba grupā darbojas tās sekretariāts), Melnās jūras reģiona komisija, starptautiskas finanšu iestādes un Eiropas Komisija), kuras mērķis ir koordinēt rīcību starp visiem finanšu instrumentiem, ko izmanto reģionā. Pilsoniskā sabiedrība ir iesaistīta dažādos darbos, kurus īsteno DABLAS darba grupa.

1.4. Ceturtā kategorija — politikas iniciatīvu analīze un finansēšana.

- **Vācijas Maršala fonds — Melnās jūras reģionālās sadarbības trests (MJT)** (darbojas Bulgārijā, Gruzijā, Krievijā, Moldovas Republikā, Rumānijā, Turcijā un Ukrainā) ir publiskā un privātā sektora partnerība, kuras mērķis ir atjaunot uzticēšanos un stiprināt valsts institūcijas, demokrātijas veidošanas procesā nostiprināt pilsoņu līdzdalības nozīmi un veicināt reģionālus un pārrobežu sakarus valsts, privātajā un bezpeļņas sektorā.
- **Starptautiskais Melnās jūras reģiona izpētes centrs — SMJIC** (Albānija, Armēnija, Azerbaidžāna, Bulgārija, Grieķija, Gruzija, Krievija, Moldovas Republika, Rumānija, Serbija, Turcija un Ukraina). SMJIC ir neatkarīgs pētniecības un apmācības centrs, kas veic politiskus pētījumus, lai palielinātu veikspēju un paplašinātu zināšanas par Melnās jūras reģionu. Šī iestāde ir saistīta ar BSEC.
- **Krīzes pārvarēšanas iniciatīva (KPI)** ir bezpeļņas organizācija, kas īsteno iniciatīvu "Pilsoniskās sabiedrības līdzdalība Eiropas kaimiņattiecību politikā (EKP). Reģionālā konfliktu risināšanas koncepcija". Minētās iniciatīvas mērķis ir izveidot reģionālo partnerības tīklu, kurā būtu iesaistītas četras vadošās NVO vai ekspertu grupas no Armēnijas, Azerbaidžānas, Gruzijas un Moldovas Republikas, lai sekmētu pilsoniskās sabiedrības dialogu ar attiecīgo valdību.

II PIELIKUMS

Eesk Sadarbība ar Ekonomikas un sociālo lietu padomēm Melnās Jūras reģionā

Bulgārijas Ekonomikas un sociālo lietu padome izveidota 2001. gadā ar likumu par ekonomikas un sociālo lietu padomi. Padome ir konsultatīva iestāde, kurā darbojas priekšsēdētājs un 36 locekļi (kurus iecēlušas vadošās pārstāvošo organizāciju struktūrvienības valsts līmenī): 12 locekļi pārstāv darba devējus, 12 locekļi pārstāv darba ņēmējus un 12 locekļi pārstāv pārējās organizētās grupas, tajā skaitā arī divi neatkarīgi akadēmisko aprindu pārstāvji, kurus iecēlusi ministru padome. Tā pieņem atzinumus par likumprojektiem, valsts programmām, valsts plāniem un valsts asamblejas tiesību aktiem. Padome ik gadu izstrādā memorandus par ekonomikas un sociālo attīstību, kā arī analizē ekonomikas un sociālo politiku.

Grieķijas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (OKE) ir izveidota ar likumu 2232/1994. Tā ir trīspusēja organizācija, kurā ir pārstāvētas tādu grupu intereses kā darba devēji, darba ņēmēji un dažādu citu interešu grupas, piemēram, lauksaimnieki, neatkarīgo profesiju pārstāvji, vietējās pašvaldības un patērētāji. Ekonomikas un sociālo lietu komitejas sastāvā ir priekšsēdētājs un 48 locekļi, kas veido trīs vienlīdzīgi lielas grupas. Ekonomikas un sociālo lietu komitejas mērķis ir veicināt sociālo dialogu, izstrādājot kopīgu nostāju jautājumos gan saistībā ar sabiedrību kopumā, gan ar atsevišķām grupām.

Rumānijas Ekonomikas un sociālo lietu padome (ESK) ir minēta Rumānijas konstitūcijā (pārskatīta 2003. gadā) kā parlamenta un valdības konsultatīvā iestāde jomās, kas noteiktas likumā par ESK organizāciju un darbību. ESK sastāvā ir šādi 45 locekļi: 15 locekļi pārstāv valsts līmenī aktīvās darba devēju konfederācijas, 15 locekļi pārstāv valsts līmenī aktīvās arodbiedrību konfederācijas un 15 locekļus ieceļ valdība. ESK pilda konsultatīvu funkciju, kad jāizstrādā stratēģijas un ekonomikas un sociālo politika, un tai ir starpnieka loma sociālo partneru nesaskaņu gadījumā.

Krievijas Federācijas Pilsoniskā palāta ir izveidota ar 2005. gada 4. aprīļa federālo likumu Nr. 32. Palātas sastāvā ir 125 locekļi: 42 locekļi, kurus iecēlis Krievijas prezidents un kuri savukārt ieceļ 42 locekļus no valsts mērogā aktīvām pilsoniskās sabiedrības organizācijām, un pēc tam šie 84 locekļi izvēlas pārējos 42 locekļus no reģionālo pilsoniskās sabiedrības organizāciju saraksta. Locekļi darbojas 18 komisijās, kā arī darba grupās, kurās piedalās neatkarīgi eksperti. Palāta sniedz atzinumus par jauniem likumdošanas projektiem, pārskata spēkā esošos tiesību aktus un publicē savus ziņojumus.

Ukrainas Valsts sociālo un ekonomikas lietu trīspusējā padome izveidota, pamatojoties uz prezidenta 2005. gada dekrētu, un darbojas kā republikas prezidenta konsultatīvā iestāde. Padomes sastāvā ir 66 locekļi: 22 locekļi pārstāv dažādas profesijas un profesionālās apvienības, 22 locekļi pārstāv darba devējus un 22 locekļi ir Ukrainas valdības ministru vietnieki. Lai valsts līmenī izveidotu pilsonisko un sociālo dialogu, padomes darbu atbalsta ILO.

ES un Turcijas Apvienotās konsultatīvās komitejas sastāvā ir 18 locekļi no EESK un 18 locekļi no Turcijas, kuri pārstāv organizētu pilsonisko sabiedrību. Komiteja rīko tikšanās divreiz gadā (vienreiz Briselē un vienreiz Turcijā), lai apspriestu dažādus abas puses interesējošus jautājumus, kas skar pilsonisko sabiedrību. Galvenais mērķis ir nodrošināt organizētas pilsoniskās sabiedrības līdzdalību pievienošanās sarunu procesā, t.i., izvērtēt dažādas pievienošanās sarunu nodaļas, kā arī analizēt Kopienas *acquis* ieviešanas ietekmi uz ekonomiku un sabiedrību, tikties ar ES un Turcijas iestādēm un sniegt ieteikumus.
